

Konkurrens på lika villkor

Skattefusk och låglönekonkurrens vid kommunal upphandling

BYGGNADS REGION ÖST

den 7 oktober 2016

Skreven av: Niklas Landstedt & Martin Blomberg Byggnads region Öst

Konkurrens på lika villkor

Skattefusk och låglönekonkurrens vid kommunal upphandling

Sammanfattning

Rapporten beskriver med många och tydliga exempel som är dagsaktuella hur underentreprenörer som används av de största byggföretagen systematiskt bryter mot svensk lag genom att undvika skatt och ej erbjuda sina anställda kollektivavtalsenliga villkor. Kommunerna har som beställare stora möjligheter att i sina upphandlingar ställa krav på att företagen följer svensk lag samt kontrollera att så är fallet. Rapporten förordar vita-jobb modellen som redan används av flera kommuner och föreslår vidare hur lagstiftarna kan följa norska och finska exempel för att försvåra skattefusk.

Inledning

Det offentliga är en stor beställare när det gäller byggindustrin i Sverige och en betydande andel av upphandlingen sker av dom stora byggbolagen. Bland dom 10 företag som lämnat flest anbud i offentlig upphandling har samtliga bygganknytning. Bland dom 10 bolag med störst försäljning mot offentlig sektor hittar vi inte mindre än tre av dom största byggbolagen. Det offentliga köper tjänster från bara dom tre största byggbolagen för sammanlagt 16,7 miljarder kronor. Därtill kommer upphandlingen av alla stora och små entreprenörer

NCC 6,7 miljarder

SKANSKA 5,5 Miljarder

PEAB anläggning 4,5 miljarder

konkurrensverkets rapport 2015:9

Det offentliga är således en viktig kund för dom stora byggentreprenörerna och intresset för att säkerställa att skattebetalningar görs på rätt sätt i alla led borde vara viktiga för dessa bolag.

Vi har dock från fackligt håll under en längre tid sett hur utländska företag inom byggindustrin undviker att betala skatt i Sverige. Vi ser hur lokala entreprenörer som skapar arbetstillfällen i regionen blir utkonkurrerade av företag som på olika sätt undviker att betala skatt eller löner och villkor enligt svenska regler och vi ser att detta sker på stora offentligt upphandlade byggarbetsplatser.

Vanligast är att oegentligheterna sker i underentreprenörsleden hos dom stora byggarna så som NCC SKANSKA eller PEAB medans dom små och mellanstora bolagen generellt har bättre ordning hos sina underentreprenörer.

Vi kommer i rapporten titta på 7 aktuella fall i vårt närområde där man genom olika modeller undvikt att betala skatt i Sverige i vissa av fallen har skatteverket gjort en revision i andra har bolagen efter kontakter från byggnads skickat in självrättelser till skatteverket. I andra fall har bolagen ej betalat skatt och varken beställare eller skatteverket har agerat. Det finns också ett avsnitt som beskriver huvuddragen i skattelagstiftningen samt tittar på en del åtgärder som skulle kunna göra det enklare för kommunen att säkerställa att konkurrensen sker på lika villkor när man upphandlar byggtreprenader.

Vi tror att kommunen vill ha ordning och reda på sina byggen och ställa krav så att skatt som ska betalas i Sverige också betalas här. Tyvärr kan vi se utländska företag som verkar på den svenska byggmarknaden i flera års tid med byggnationer av skolor och sjukhus utan att betala skatt i Sverige. Vi har också sett flera exempel på hur man utnyttjar dom utländska arbetstagarnas utsatta situation till att betala löner under kollektivavtalsnivå och ha en så dålig arbetsmiljö att man riskerat att skada både arbetare och tredje man.

Vår målsättning är inte att man stänger ute utländska företag utan att konkurrensen ska ske på lika villkor. Utländska företag behövs och vi behöver kunna dra nytta av konkurrensen på den inre marknaden i EU.

Kommunen behöver dock säkerställa att svenska bolag inte utsätts för ojust konkurrens där arbetstagare får löner på 46kr i timmen och företagen inte betalar skatt i Sverige.

Att kontrollera skatt och avtalsenliga villkor i efterhand kräver stora resurser av skatteverket och dom fackliga organisationerna ett mer effektivt sätt att arbeta vore att redan i upphandlingsskedet säkerställa att företagen inte använder låga löner eller skatteunddragande som konkurrensmedel.

Eftersom de flesta företag på svensk byggmarknad har schysta villkor med kollektivavtalsenliga löner, betalar skatt och sociala avgifter och följer arbetsmiljölagen så riskerar kommunen när man inte ställer tydliga uppföljningsbara krav att företag slutar räknar på kommunala byggjobb med minskad konkurrens som resultat.

ALNEN NCC

Alnen, NCC

Beställare – Stångåstaden AB

Huvudentreprenör – NCC

Inledning

Stångåstaden låter uppföra hyresrätter och affärslokaler utmed Industrigatan i Linköping.

Huvudentreprenör för projektet är NCC. När Byggnads kommer in bilden för att granska förhållandena på projektet är man i full gång med montering av stommen, betongväggar och bjälklag.

NCC har lagt ut denna delen av projektet på en underentreprenör, BMGS. BMGS står för tillverkningen och transporten till Sverige av betongväggarna. Till monteringen har BMGS anlitat underentreprenören SIA BTK Buve, härefter kallat Buve.

Buve är ett lettiskt företag och har cirka 20-25 anställda på plats.

Utöver projektet i Linköping har Buve bland annat projekt i Stockholm, Gotland och sedan tidigare i Norrköping. Det var under projektet i Norrköping, som underentreprenör till BMGS och Hökerum Bygg AB, som Byggnads först kom i kontakt med företaget och dess anställda. Frågan då rörde huruvida Buve fullgjort sina skyldigheter gentemot skatteverket och på vilken nivå de anställdas löner låg.

Buve var vid den här tiden inte registrerad som arbetsgivare hos skatteverket. Man var inte heller registrerad för moms.

Uppgifter

Vid de första kontakterna med Buve redogjorde företaget för Byggnads att alla deras anställda som stationerades i Sverige tjänade 185 SEK/tim. Företaget redogjorde även via mejl att man hade för avsikt att kontakta skatteverket och reda ut huruvida Buve var skyldiga att betala skatt i Sverige eller inte.

Byggnads och Buve hade under denna tiden en dialog med anledning av att Buves kommande projekt i Linköping skulle vara så pass länge att företaget skulle vara skyldiga att betala skatt i Sverige. Byggnads påtalade för företaget att de redan innan projektet startats skulle ta kontakt med skatteverket.

En tid efter att projektet i Linköping påbörjats mottog Byggnads mejl från anställda på Buve som förklarade sin situation och bad om hjälp. De som de anställda tog upp var bland annat att de jobbat i Sverige i tre år utan någon semester, att de tjänade 7 EUR/tim, jobbade 10 timmar per dag 6 dagar i veckan.

Byggnads påbörjade diskussioner med Buve samt efterfrågade uppgifter om bland annat löner och arbetstider, något som senare skulle leda till förhandling med företaget.

Av de uppgifter som Buve skickade till Byggnads framkom det att de anställda hade lönenivåer som låg mellan 30-80 SEK/tim. Ingen ersättning för övertid eller extra ersättning för arbete på obekvämt arbetstid.

Vidare uppdagades att den kranförare man hade på projektet jobbade väldigt långa arbetspass, sex dagar i veckan. Då man under en period i projektet befann sig under tidspress hade BMGS och Buve beslutat sig för att man skulle arbeta med två arbetslag, för att på sått komma i kapp tidsmässigt med projektet. Det första arbetslaget arbetade 07.00-16.00. Det andra arbetslaget jobbade 15.00-22.00, mån-fre. Lördagar jobbade man 07.00-18.00. Detta pågick under längre tid, samtidigt som Buve endast hade 1 kranförare som tvingades jobba över dubbla skift.

Sammanfattning

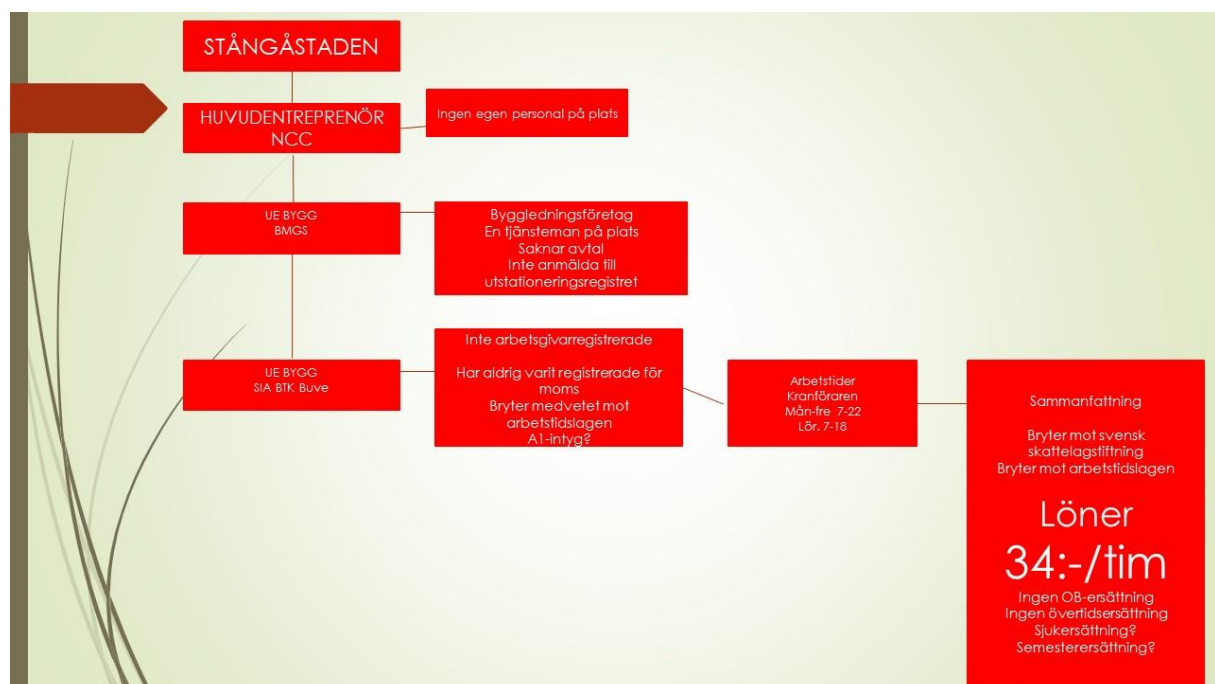
SIA BTK Buve har under sin tid i på projektet i Linköping inte betalat in någon skatt, trots att de är skyldiga till det.

Företaget har under en lång tid nekat till att man betalar ut för långa löner, i strid med kollektivavtalet.

Företaget har medvetet brutit som arbetstidslagen, trots Byggnads påpekande och trots att man utsätter tredje man för fara då man väljer att låta en och samma kranförare jobba 15 timmar/dag 5 dagar i veckan och sedan 11 timmar på lördagen.

De anställda jobbar fortfarande kvar på projektet, nu som anställda i ett annat företag, Belstroj AB.

Byggnads och Buve sitter i förhandlingar vad gäller krav på löner och andra ersättningar för de anställda på projektet Alnen, som tillsammans handlar om närmare 1000000 SEK. Utöver det ska företaget även fullgöra sina skyldigheter gentemot skatteverket och svensk skattelagsstiftning.

GÄRAHOV

Gottfridsberg, Västanfläkten

Beställare – Stångåstaden AB

Huvudentreprenör – Gärahovs Bygg AB

Inledning

I det här projektet väljer vi att titta närmare på frågeställningen, Hur många led av företag går det åt för att putsa en fasad?

Gärahovs Bygg AB är ett nyetablerat företag i Linköping som har sitt ursprungliga säte i Vaggeryd, Småland.

Gärahovs Bygg AB har flera projekt i Linköping, bland annat byggnation av studentlägenheter i Valla, lägenheter i Gottfridsberg, Vallastaden m.fl. Ingen av dessa arbetsplatser bemannas med kollektivanställd personal från Gärahovs Bygg. I stället har företaget valt att utföra projekten med hjälp av enbart underentreprenörer.

I kollektivavtalet, Byggavtalet, som Gärahovs Bygg AB tecknat finns det reglerat vad gäller anlitande av underentreprenörer.

Uppgifter

Gärahovs Bygg AB har för det aktuella projektet för avsikt att anlita underentreprenör för att utföra putsning av fasaden.

I förhandling med Byggnads beskriver företaget hur man har för avsikt att gå vidare.

Tornby Fasad & Måleri AB består av endast ägare och tjänstemän och behöver således anlita underentreprenör i sin tur för att kunna utföra bl.a. putsningen av fasaden.

Tornby Fasad anlitar J.R System, PL8221081975, JSS Svensson Sp.J, PL527699413 samt Profil Dach.

J.R System och JSS Svensson, båda bolagen är registrerade i Polen. Ingen registrering av F-skatt eller moms i Sverige. Finns heller ingen anställd personal i företagen.

Profil Dach får vi inga uppgifter på. Det vi hittar är ett polsk registrerat företag med 15 anställda. Inte registrerade för F-skatt eller moms i Sverige, saknar kollektivavtal och kan inte hitta att man anmält utstationering till arbetsmiljöverket.

Vem/vilka är det då som kommer utföra arbetet? Det hela mynnar ut i att det blir ett antal s.k. enmansföretagare som tillsammans putsar fasaden. Tyvärr kommer inte vi längre här i våra försök att få fram uppgifter. Många frågor kvarstår.

- Är företagen registrerade i Sverige? F-skatt, moms?
- Har man anmält utstationering till arbetsmiljöverket?
- Kollektivavtal?
- Har de som är på plats A1-intyg?

Sammanfattning

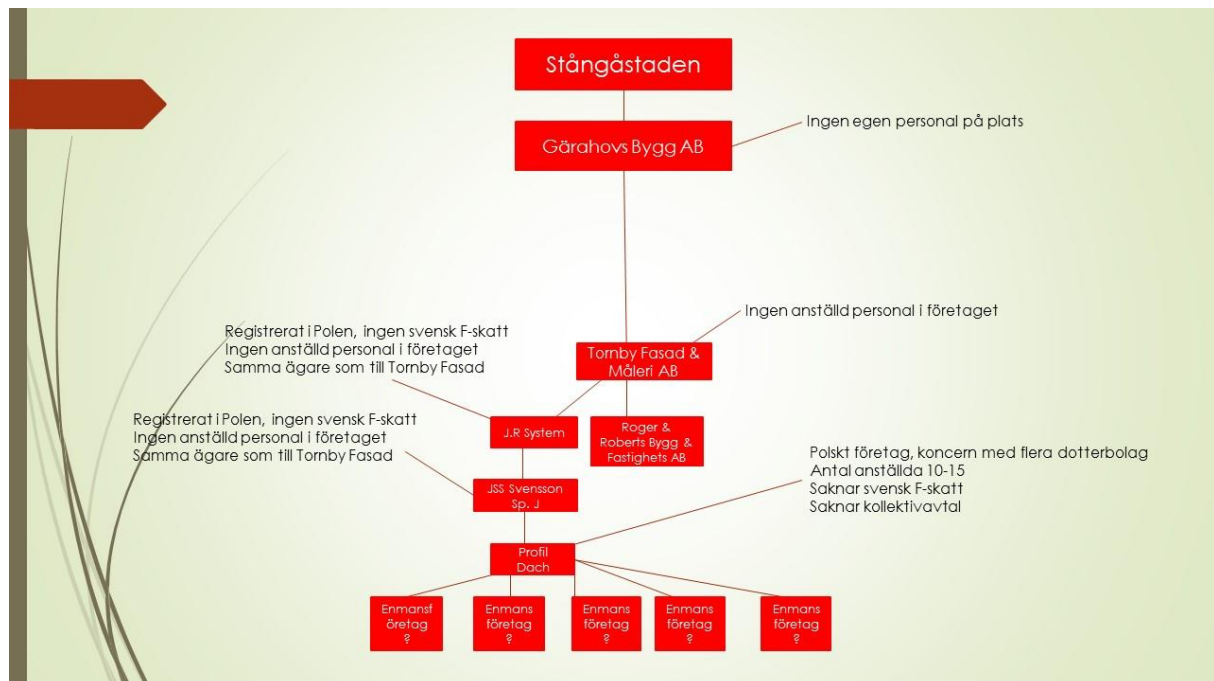
Vad är anledningen till att entreprenadkedjorna ser ut som i exemplet ovan?

vår uppfattning är att man handlar på ett sådant sätt för att försvåra arbetet och kontrollmöjligheterna för dels den fackliga organisationen, arbetsmiljöverket och skatteverket.

Ett ytterligare syfte är att skaffa sig konkurrensfördelar genom att inte betala lön och annan ersättning i nivå med gällande kollektivavtal eller följa skattelagstiftningen vad gäller skatter och sociala avgifter.

Vad kan man då göra för att få bukt med detta och ge företagen samma möjlighet att konkurrera om jobben?

Jag vill belysa något som Veidekke infört på samtliga sina arbetsplatser. Där tillåter man endast underentreprenörer i två led, vilket gör det betydligt enklare att ha koll på vilka företag som befinner sig på arbetsplatsen och vem som ansvarar för vad.

GSS BEMANNING

GSS-BEMANNING

Bolaget GSS bemanning är ett lokalt svenskregistrerat bolag med säte i Skänninge som sedan 2013 hyrt ut ställningsbyggare från Slovakien.

Under hela perioden man hyrt ut arbetskraft har man inte betalat sociala avgifter eller gjort avdrag för inkomstskatt för arbetstagarna i Sverige.

Man har i huvudsak hyrt ut arbetskraften till Xervon ett stort internationellt ställningsbolag. Ägarna i GSS bemanning har vid sidan av bolaget varit heltidsanställda i Xervon. Bolaget har använt sig av ett upplägg där man menat att arbetskraften ej har varit anställd utan arbetstagarna har istället haft egna bolag registrerade i hemlandet. Dessa bolag har saknat svensk F-skatt sedel och ingen löneskatt eller sociala avgifter har betalats i Sverige. Ersättningen för arbete har gått till entreprenörernas privata konton man har också utfört arbetet iklädda arbetskläder med GSS och Xervons logotyper. Det kan således vara svårt att på arbetsplatsen se att det rör sig om egenföretagare. Bolaget vill inte heller i förhandling med byggnads uppge vart man anlitar dessa underentreprenörer eller visa upp kontrakten.

Bolaget Xervon är en ledande leverantör av ställningar i Sverige och är flitigt anlitate av dom stora byggföretagen så som NCC PEAB SKANSKA. I Östergötland har GSS haft ca 75 arbetare som av företaget benämnts egenföretagare. Bolaget har bland annat utfört arbete åt NCC i Norrköping på Publiken. Bovieran seniorboende SKANSKA, hotellbyggnation i Norrköping åt PEAB.

Att företag anlitar utländska arbetstagare och kallar dom för egenföretagare är en inte helt ovanlig fuskmodell som framförallt används i åkerinäringen och på svenska byggen. Detta skulle kunna undvikas om beställaren ställde krav på att underentreprenörer i mer än ett led ska godkännas av beställaren.

När skatteverket granskar denna typ av upplägg brukar man finna att det bryter mot gällande skattelagstiftning. Vår bild är dock att skatteverket inte har resurser att hitta och granska alla företag som använder sig av falska egenföretagare för att kringgå skatter. Huvudentreprenörerna brukar inte heller agera mot denna typ av upplägg på arbetsplatserna utan snarast ha en hållning man anser att det inte är huvudentreprenörens uppgift att säkerställa att underentreprenörer betalar skatt och sociala avgifter.

Företaget har hävdade att ställningsbyggarna är egenföretagare och att man därför inte behöver betala in skatt och sociala avgifter något som skatteverket underkänner i en revision från april i år där bolaget har fått betala ca 1 000 000 i sociala avgifter. Då bolaget inte har dragit av inkomstskatt för dessa personer riskerar arbetstagarna att skatteverket kräver in skatt från arbetstagarna. Särskilt då skatteverket konstaterat att många av arbetstagarna befunnit sig längre tid än sex månader i Sverige

För flera av perioderna har företagarna saknat giltiga A1 intyg eller haft felaktiga A1 intyg vilket inneburit att även arbetsgivaravgifter ska betalas av GSS

Se skatteverkets revision bilaga 1

ALFA BUDOWLANA

Bolaget har varit verksamma i Sverige sedan 2006 i huvudsak som underentreprenör åt PEAB men man har även varit direktupphandlade av Västerviks kommun vid en skolbyggnation. Bolaget har nyligen utfört ett arbete åt Norrköpings kommun för renovering av en vagnhall till spårvagnarna samt gjort jobb åt fortifikationsverket i Linköping. Se bilaga 2 för kommunernas upphandlingen samt bilaga 3 för utdrag från arbetsmiljöverket om utstationeringar Bolaget saknar svensk F-skattsedel och har aldrig betalat skatt eller sociala avgifter i Sverige.

Bolaget har tidigare betalat löner under kollektivavtalets nivåer och fått betala skadestånd på 315 000 för detta.

Företaget saknar helt registrering i det svenska skattesystemet man är således ej registrerade för F-skatt ej momsregistrerade eller registrerade som arbetsgivare. Detta innebär att kommunen ska betala in inkomstskatt om bolaget visar sig ha fast driftställe. Bolaget ska även betala sociala avgifter i Sverige om dom anställda saknar A1 intyg Huruvida bolaget haft fast driftställe eller om dom anställda har giltiga A1 intyg har vi ej möjlighet att uttala oss om men kan konstatera att kommunen inte har efterfrågat A1 intyg.

Det är anmärkningsvärt att kommunerna anlitar företag utan F-skattsedel som inte betalar skatt eller sociala avgifter i Sverige och därmed medverkar till att konkurrera ut företag i regionen som betalar skatt och skapar arbetstillfällen genom att anställa lärlingar från skolan och utbilda ungdomar till Murarare i företagets regi. Kommunen verkar inte ha kontrollerat huruvida undantagen gällande skatteavdrag (fast-driftställe) eller Arbetsgivaravgifter (A-1 Intyg) är tillämpliga. Skulle inte dessa undantag föreligga ska kommunen betala skatt på den utbetalda ersättningen och företaget betala sociala avgifter i Sverige.

LITANA IR KO UAB

Bolaget Litana är ett Litauiskt bolag som sysslar med byggnation av stålkonstruktioner till byggsektorn och båtindustrin. Bolaget startade 1992 och har över 1300 anställda verksamheten bedrivs i 9 länder. I Sverige har man varit verksam sedan 2009. Företaget skaffade F-skattsedel 2011 och är i huvudsak underentreprenörer åt NCC och i viss mån SKANSKA

Sedan starten 2009 fram tills byggnationen av Universitetssjukhuset i Linköping har bolaget inte betalat skatt i Sverige och det först efter att Byggnads för bolaget påpekat att man kunnat fastställa att bolaget varit mer än 6 månader på arbetsplatsen (Universitetssjukhuset i Linköping) Se skatteutdrag litana bilaga 4.

Enligt bolagets egna nyhetsbrev har man haft flera objekt där projekttiden varit över sex månader. Enligt skatteavtalet med Litauen ska byggarbetsplatser med längre byggtid än 6 månader anses vara fasta driftställen och beskattas i Sverige

Arbejdstillsynet i Norge har funnit att bolaget ej haft arbetsvillkor eller betalat lön i enlighet med norska regler Lönen har legat på 9 euro i timmen se bilaga 5

Byggnads sitter i centrala förhandlingar med bolaget då man räknat in traktamenten som en del av lönen.

Projekt i Östergötland

Projekt: [Linköping Arena](#)
Entreprenör: Botrygg
Tid (enligt Litanas nyhetsbrev): 8 månader

Projekt: Curt Nicolin gymnasiet i Finspång.
Entreprenör: NCC
Tid (enligt Litanas nyhetsbrev): maj 2013 – november 2013

Projekt: Kontorsbyggnad vid Universitetssjukhuset
Entreprenör: NCC

Tid (enligt Litanas nyhetsbrev): 6 månader. Projekt: Publiken Bostadsbyggnation Norrköping
Entreprenör NCC

Tid 5 månader

Projekt övriga Sverige

Stufningsmagasin PEAB 11 månader

Myresjöhus Arena NCC 8 månader

Raketskolan i Kiruna NCC 12 månader

Värmeverket i Varberg SKANSKA 7 månader

Sahlgrenska sjukhuset SKANSKA 18 månader

Stenbackaskolan SKANSKA 8 månader

Värmeverk Gällivare NCC 9 månader

Värmeverket i Växjö Andritz Oy 7 månader

ABB:s omriktarstation NCC 12 månader

CIBASTA

UAB Cibasta

- Utfört murningsarbeten i Sverige sedan 2011
- Saknar intyg om var sociala avgifter ska betalas
- 0kr betalat i skatt
- ej arbetsgivarregistrerade
- Inga lönespecifikationer
- Lön kontant i handen

UAB Cibasta är ett litauiskt bolag som gjorde en murningsentreprenad åt NCC på byggnationen av rättspsykiatri i Vadstena. Cibasta hade inte anmält utstationering till utstationeringsregistret utan gjorde det först efter att byggnadskontaktat företaget i samband med en kontroll på arbetsplatsen. Företaget har inte betalat in några sociala avgifter eller kunnat visa upp A1 intyg som visar att dom ska betala sociala avgifter i hemlandet. Bolaget har ej betalat någon skatt i Sverige se bilaga 8. När byggnads kallar till förhandling så visar det sig att bolaget betalar ut kontanta pengar på arbetsplatsen eftersom arbetstagarna tycker det är så komplicerat med kontokort. bolaget gör även ospecificerade avdrag på lönen på 55%.

UAB Cibasta anmälde sin utstationering till arbetsmiljöverket den 27/08/2015 11:20 Detta först efter att Byggnads efterfrågat kopia på anmälan om utstationering och först 22 dagar efter att företaget inlett sin utstationering på den aktuella arbetsplatsen.

Man har från rättspsykiatri sida skrivit flera avvikelserapporter då det inte funnits tolkar som kunnat översätta vid en nödsituation detta är extra viktigt då rättspsykiatri är en högriskanstalt där man vårdar de svårast sjuka och störda lagöverträdarna, dessa kan vara rymningsbenägna och vara utåtagerande och i stånd till att skada andra människor. Vidare finns patienter som har pyromani som diagnos. Därtill har det förekommit bombhot och risk för fritagning med hjälp av sprängmedel. Gisslansituationer har även förekommit.

Bilaga 6 utdrag skatteverket

PK SERVISS

Bolaget PK Serviss startades av VD för PEAB Sveriges verksamhet i Lettland när PEAB`s verksamhet i Lettland lades ner. Bolaget har omfattande verksamhet i Sverige sedan 2004 i huvudsak som underentreprenörer till PEAB. Bolaget skaffade F-skattsedel 2009. Bolaget betalade dock ingen skatt i Sverige innan beslutet om fast driftställe på arbetsplatsen myntan 2015-03-11 (bilaga 7 Bolagets självrättelse) (Utdrag skattekonto bilaga 8)

Självrättelsen tillkom först efter att Byggnads i förhandlingar med bolaget och PEAB påpekat att bolaget varit skatteskyldiga för objektet Myntan (äldreboende Nyköpings kommun) och meddelat att man haft för avsikt att avföra bolaget som underentreprenörer. Självrättelsen innebar att kommunen fick in 644 000 i skatteintäkter. Efter myntan har flertalet av arbetena och anställningarna övergått i Karlis svenska bolag Plensners Entreprenad där skatt och arbetsgivaravgifter betalas i Sverige. Företaget PK serviss är dock fortfarande underentreprenörer åt PEAB på en del arbetsplatser. Detta sker då genom ett extra underentreprenörsled åt Plensners entreprenad och ej direkt åt PEAB.

Objekt i Sverige enligt bolagets hemsida

1. Rebuilding of silos into dwelling houses, concreting, armouring and casting works, montage of panels for balconies. Nyköping, Sweden. *Customer:* PeabBostad AB (year 2011-2012)
2. Roosta holiday village. Renovation of camping houses: 1:st and 2:nd phase. *Customer:* AAS Swedist motel group elbiku (years 2011-2012)
3. Sandhamn service block: Construction of service building. Sandhamn, Sweden. *Customer:* Peab Bostad AB (years 2011-2012)
4. Steningehöjden. Montage of dwelling houses, heat insulation with plastering, montage of paneling planks, roof tiles and heat insulation of the houses from within. Steningehöjden, Märsta, Sweden. *Customer:* PeabBostad AB (years 2009-2012)
5. Rebuilding of an old factory into apartment house, repair of façade and building of balconies. Norrköping, Sweden. *Customer :* PeabBostad AB (years 2008-2012)
6. Montage of Köpingehuslean-to by the old building in Köping, Sweden. *Customer:* Köpingehus AB. (years 2010-2011)
7. Strandängen Radhus. Montage of gypsum partition walls and ceiling in multi-storey dwellings. Strandängen Radhus, Nyköping, Sweden. *Customer:* Peab Bostad AB (years 2010-2011)
8. Montage of dwelling houses and related finishing works. 1:st phase. Sandhamn, Sweden. *Customer:* PeabBostad AB (years 2010-2011)

ÅTGÄRDER

Om vi ska kunna ha ordning och reda i byggbranschen och ge mindre och mellanstora företag möjlighet att konkurrera på lika villkor behöver kommunen säkerställa att de entreprenörer som verkar på arbetsplatser kommunen upphandlar följer svensk skattelagstiftning och inte konkurrerar med löner på 60-70kr i timmen.

Exempel på åtgärder

Ställa krav på att företaget på begäran kan visa upp handlingar som styrker att skatt och kollektivavtalsmässiga villkor uppfylls.

Detta innebär att företaget behöver kunna styrka att undantag från huvudreglerna i skattelagstiftningen är tillämpliga exempelvis.

kunna uppvisa A1 intyg.

Kunna visa att undantaget att betala skatt enligt 6 månadersregeln är uppfylld ex genom kopia på blanketten skv 4350 samt redogöra för arbetet 12 månader bakåt i tveksamma fall.

Kunna visa att löner och villkor följer kollektivavtalen genom utdrag på utbetalningar av lön. Att en vägran att visa dessa handlingar är sanktionerade. Att skyldigheten även gäller underentreprenörer som anbudsvinnaren i sin tur använder sig av.

Att uppdragstagaren inte får ta in underentreprenörer utan beställarens godkännande samt att man är extra vaksam från beställarledet när underentreprenörer tas in i mer än ett steg.

Ställa krav på kollektivavtal vid offentlig upphandling

Införa vita jobb modellen.

Modellen används av flera kommuner bland annat Malmö stad Modellen är juridisk prövad av konkurrensverket

Modellens fyra grundpelare

Vita jobb är en upphandlingsmodell som kan användas vid tjänsteupphandlingar i stat, kommuner och landsting. Modellen bygger på fyra grundpelare som alla anbudsgivande företag måste underordna sig:

- Företagen måste erbjuda sina anställda kollektivavtalsenliga villkor utifrån de begränsningar som Lavallagen anger.

- Underentreprenörer omfattas av samma regler och att huvudentreprenören ansvarar för att underentreprenörer följer dem.
- Uppenbara brott mot reglerna leder till uppsägning av avtalet samt eventuellt skadeståndsanspråk.
- Företaget förbinder sig att visa relevanta handlingar för de kontrollanter som kommunen väljer att anlita. Även underentreprenörer kan kontrolleras.

Ändringar i lagstiftningen

Det finns även ett behov av att se över nu gällande lagstiftning ex

Avskaffa regeln om att inkomstskatt inte behöver betalas för arbete i Sverige upp till 183 dagar. Detta är redan gjort i Finland och Norge. En positiv effekt torde bli att de anställda får längre kontrakt än de sex månader som för närvarande är vanliga och att skatt betalas i Sverige

- Huvudentreprenören bör bli ansvarig för att alla aktörer i ett projekt följer gällande lagar och avtal. Nu tillåts huvudentreprenörer att utan risk för ansvar anlita underentreprenörer som fuskar med regler. Detta trots att det är helt uppenbart att offererade priser inte baseras på justa villkor detta är gjort i Norge.

- Inför i lag ett krav på tillhandahållandet av vissa typer av handlingar. Företagen skall vara skyldiga att tillhandahålla lönelistor, arbetstidslistor och annan information som är av betydelse för att bedöma vilka arbets- och anställningsvillkor som tillämpas av företaget. Skyldigheten för arbetsgivaren skall omfatta både organiserade och oorganiserade arbetstagare. Detta är infört i ex Finland

Handlingarna skall vara tillgängliga för facket.

- Inför en striktare tolkning av begreppet fast driftställe. Ett företag som kontinuerligt, regelbundet eller periodiskt är aktivt i Sverige under en 12-månaders period skall alltid anses etablerat i Sverige.

Se över lagstiftningen gällande A1 intyg då det finns indikationer på att det förekommer fusk med A1 intyg och att skatteverket har svårt att kontrollera A1 intygen,

”Det framkom vidare att Skatteverket, med hänvisning till gällande sekretessregler, anser sig sakna möjlighet att lämna indikationer på att en person saknar intyg, inte arbetar för den arbetsgivare som framgår av utfärdat intyg eller att försäkringstillhörigheten är felaktigt bedömd. Samtidigt anges vid intervjun att det finns tydliga indikationer på brister i kontrollen av försäkringstillhörighet och efterlevnad av regelverket i Sverige. Det medför att det finns personer som arbetar i Sverige, som inte

omfattas av svensk socialförsäkring, och som inte betalar sociala avgifter i någon medlemsstat. Skatteverket bekräftar vid intervjuerna att det finns indikationer på att personer som har sänts ut för arbete i Sverige varken betalar sociala avgifter eller har något A1-intyg från en annan behörig institution.

- 167 Jmf Försäkringskassan VL 2004:11 s.127. Myndigheternas utmaningar 89

Inspektionen För Socialförsäkringens rapport 2015:11

Skatteverkets förslag

Skatteverket har även en vägledning gällande krav i upphandlingen vilken borde implementeras i de krav som ställs vid kommunal upphandling

Ställ krav i upphandlingen

Det är viktigt att du ställer krav i avtalet med det företag du ska köpa tjänster från. Det finns också många sätt att löpande följa upp företaget under avtalets gång.

Ställ krav i avtalet med uppdragstagaren

- Kräv att anlitate företag uppger namn och personnummer på dem som utför arbetet.
- Kräv att företaget har ID-kort för personal med uppgift om arbetsgivare. Kontrollera vilka personer som vistas på arbetsplatsen.
- Ange svarta löner och användande av inte godkända underentreprenörer som avtalsbrott.
- Ange oredovisade eller obetalda skatter och avgifter som hävningsgrund.
- Ta med skrivningar om konsekvenser vid avtalsbrott. En direkt konsekvens som reducerad betalning eller liknande påföljd kan vara väl så effektivt som ett vitesföreläggande.
- Avtala så att du undviker kontant betalning.
- Kontrollera uppgifter som F-skatt, momsregistrering, arbetsgivarregistrering, skatteskulder hos Kronofogden och de tre senaste månadernas arbetsgivaravgifter- information som du kan få från Skatteverket.
- Kräv att det anlitate företaget anmäler eventuella underentreprenörer de tar in till dig för godkännande.
- Skriv in i avtalet att ni såväl vid upphandlingstillfället som löpande under avtalstiden bevakar att entreprenörer och ev. underentreprenörer sköter sina skatter och avgifter.

Använd gärna denna text i förfrågningsunderlag och avtal:

Beställaren kommer endast att anlita sådan uppdragstagare som

- är godkänd för F-skatt
- redovisar och betalar skatter och avgifter.

Detta gäller också de företag som uppdragstagaren i sin tur anlitar, i alla led. Uppdragstagaren är ansvarig för att kontroll sker i alla underliggande led. Inför varje nytt uppdrag ska underentreprenörer godkännas av beställaren.

Löpande uppföljning

- Kontrollera företagens offentliga uppgifter löpande under avtalstiden.
- Begär att anlitate företag uppger namn och personnummer på dem som utför tjänsterna.
- Kontrollera vilka personer som vistas på arbetsplatsen.
- Står redovisade skatter och avgifter i proportion till antalet anställda hos anlitate företag och deras underentreprenörer?
- Har företaget du anlitar tillräckligt många anställda i förhållande till det arbete som ska utföras? Om inte – fråga hur företaget ska lösa personalfrågan. Ska företaget anställa fler eller hyra in personal? Ska företaget anlita underentreprenörer?
- Använd hävningsmöjligheter och andra påföljder som ni har kravställt.

SKATTEREGLER

Grundregeln är skatt och sociala avgifter ska betalas i Sverige. Ett villkor vid offentlig upphandling skulle kunna vara att vid de tillfällen entreprenören ej betalar skatt enligt huvudregeln utan kommer att tillämpa något av undantagen i skattelagstiftningen ska entreprenören kunna visa för beställaren att undantagen är tillämpliga.

Nedan följer en kort översikt av dom skatteregler som är tillämpliga vid anlitandet av utländsk arbetskraft.

Vår bild är att det är ovanligt att utländska bolag betalar skatt enligt huvudregeln utan att man använder sig av undantagen och att man gör detta oavsett om man uppfyller kraven för undantagen.

Beskattning av utländsk arbetskraft

För att du ska kunna undersöka om ett företag du anlitar gör rätt för sig, kan det vara bra att veta när och hur deras anställda är skyldiga att betala skatt i Sverige.

Här har det betydelse om företaget har ett fast driftställe i Sverige eller inte, och hur länge personalen vistas i Sverige.

- Fast driftställe i Sverige eller inte
- Obegränsat eller begränsat skattskyldig i Sverige

Företaget har inte fast driftställe i Sverige

Om företaget inte har ett fast driftställe i Sverige har det betydelse om den anställde vistas mer eller mindre än sex månader i Sverige under en tolv månadersperiod.

Personen vistas mindre än sex månader i Sverige (begränsat skattskyldig)

En person som vistas i Sverige mindre än sex månader är begränsat skattskyldig. Begränsat skattskyldiga beskattas enligt lagen om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta (SINK).

Enligt reglerna för SINK kan inkomst undantas från beskattning om den anställde vistas i Sverige kortare tid än 183 dagar under en tolv månadersperiod. Ersättningen ska komma från en utländsk arbetsgivare som inte har fast driftställe i Sverige.

Detta innebär att:

- personen inte ska betala skatt för sin lön i Sverige, även om arbetet utförs här.
- personen ska ansöka om att inte behöva betala SINK, genom att fylla i blankett SKV 4350.

Personen vistas sex månader eller mer i Sverige (obegränsat skattskyldig)

En person som vistas i Sverige sex månader eller mer (stadigvarande vistelse) är obegränsat skattskyldig. Då gäller vanliga regler för statlig och kommunal inkomstskatt.

Utländska arbetsgivare som saknar fast driftställe i Sverige ska inte göra skatteavdrag på ersättning för arbete som de betalar ut till sina anställda. Detta innebär att personen ska ansöka om särskild A-skatt och själv betala in skatten i Sverige. Ansökan görs lämpligen på blankett SKV 4314, Preliminär inkomstdeklaration 1 för fysiska personer.

- Inbetalning av preliminär skatt vid arbete i Sverige för en utländsk arbetsgivare

Tabellen visar ett aktuellt utdrag från utstationeringsregistret där bolaget anmält ett flertal entreprenader som är 11 månader och 29 dagar dvs en dag mindre en då fast driftställe uppstår enligt skatteavtalet med det aktuella landet.

Där skatteavtalet istället stipulerar att fast driftställe uppstår efter 6 månader ser vi att utstationeringar tenderar att vara 5 månader och 29 dagar

2016-10-03	2017-10-02	Gustavslundsskolan, Mangårdsgatan 70, 256 67 Helsingborg	Lambda SA
2016-10-03	2017-10-02	Solberg communit along road 348	Lambda SA
2016-09-26	2017-09-25	NCC Sverige AB, SANDVIK:s ind.område, 811 81 Sandviken	Lambda SA
2016-09-26	2017-09-25	Gustavslundsskolan, Mangårdsgatan 70, 256 67 Helsingborg	Lambda SA
2016-09-26	2017-09-25	NCC Arbetsplats Lockerud / Prismaskolan, Marieforsleden / Sodravagen, 54245 Mariestad	Lambda SA
2016-09-26	2017-09-25	NCC Sverige AB, SANDVIK:s ind.område, 811 81 Sandviken	Lambda SA

2016-09-19	2017-09-18	Solnavagen 2, 171 64 Solna	Lambda SA
2016-09-19	2017-09-18	Synvillans gata 412 59 Goteborg	Lambda SA
2016-09-12	2017-09-11	Hackevägen 1 298 94 Linderöd	Lambda SA
2016-09-12	2017-09-11	Östra Svedengatan, 582 73 Linköping, Sverige	Lambda SA
2016-09-08	2017-09-07	NCC Arbetsplats, Husums Fabrik, 896 80 Husum	Lambda SA

Företaget har fast driftställe i Sverige

Om företaget har fast driftställe i Sverige har det också betydelse om den anställde vistas mer eller mindre än sex månader i Sverige.

Personen vistas mindre än sex månader i Sverige (begränsat skattskyldig)

- Personen ska normalt ansöka om SINK. SINK är alltid 20 procent. När man betalar SINK behöver man inte lämna någon inkomstdeklaration.
- Personens arbetsgivare ska göra skatteavdrag med 20 % (SINK) på den ersättning för arbete som arbetsgivaren betalar ut.
- Personens arbetsgivare ska lämna en kontrolluppgift (KU13) till Skatteverket.

Personen vistas sex månader eller mer i Sverige (obegränsat skattskyldig)

- Personen ska betala vanlig inkomstskatt (A-skatt) enligt tabell eller ha ett beslut om jämkning från Skatteverket
- Personens arbetsgivare ska göra skatteavdrag enligt skattetabell eller jämningsbeslut på den ersättning för arbete som arbetsgivaren betalar ut.
- Personens arbetsgivare ska lämna en kontrolluppgift (KU10) till Skatteverket.
- Personen ska lämna inkomstdeklaration till Skatteverket.

AVSLUTNING

Rapporten ger några exempel på hur det kan se ut på arbetsplatser där kommun och region är beställare och hur skattepengar används för att snedvrída konkurrensen och dumpa villkoren i byggbranschen.

dessvärre hör inte dessa fall till ovanligheterna. Tyvärr är det snarare så att dessa exempel numer hör till vardagen på våra byggarbetsplatser.